

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 21/04-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. februára 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. P. - EREKTA - agentura pro zprostředkování a rozvoj výroby, O. – P., Alžířská 1520, zastúpeného advokátom Mgr. J. F., O., ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. P. - EREKTA - agentura pro zprostředkování a rozvoj výroby odmieta.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 9. decembra 2003 doručeným Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 15. decembra 2003, označeným ako „ústavná sťažnosť proti právoplatnému rozhodnutiu NS SR č. j. 4 Obo 63/2003-186 ze dne 31. 7. 2003 “Ing. J. P. - EREKTA - agentura pro zprostředkování a rozvoj výroby, O. – P., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpený advokátom Mgr. J. F., O., namieta porušenie základných práv

vyplývajúcich z čl. 12 ods. 2 a z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003.

Sťažovateľ požaduje vydať predovšetkým dočasné opatrenie, ktorým by ústavný súd uložil Krajskému súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) odložiť vydanie uznesenia o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku z dovolania do doby rozhodnutia o sťažnosti, a ďalej požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003 a vec vrátil príslušnému súdu na ďalšie konanie.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 1. októbra 2002 podal dovolanie proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 150/01-127, 4 Obo 110/02 z 3. júla 2002, pričom súčasne požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov za podané dovolanie v zmysle § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Uznesením krajského súdu č. k. 9 Cb 91/98-172 zo 17. februára 2003 sťažovateľovi nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov za podané dovolanie. Sťažovateľ 13. marca 2003 podal proti uzneseniu krajského súdu odvolanie. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003 bolo uznesenie krajského súdu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov potvrdené.

Keďže proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003 nie je prípustné dovolanie, sťažovateľ vyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, a preto sa obracia v tejto veci na ústavný súd.

Podľa názoru sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003 došlo nielen k porušeniu Občianskeho súdneho poriadku, ale aj k porušeniu čl. 12 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ odôvodňuje svoje stanovisko viacerými argumentmi. Predovšetkým uvádza, že najvyšší súd sa nevysporiadal s jeho odvolacími námietkami uvedenými

v kapitole I a II a zaoberal sa odvolaním len z hľadiska okolnosti, či nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva v zmysle § 138 ods. 1 OSP, pričom sa zameril iba na apologetiku a doplnenie odôvodnenia uznesenia krajského súdu. Odôvodnením uznesenia najvyššieho súdu dochádza k tomu, že najvyšší súd dopredu predpokladá, ako by o otázke prípustnosti dovolania rozhodol iný, dovolací senát najvyššieho súdu. Zároveň najvyšší súd pripúšťa, že dovolací senát najvyššieho súdu nie je jeho právnym názorom viazaný. Dôsledkom protiprávneho postupu a uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003 je, že na jeho podklade dôjde v najbližších dňoch k zastaveniu konania o podanom dovolaní, keďže sťažovateľ nemá prostriedky na zaplatenie súdneho poplatku. Zároveň tým budú porušené základné práva sťažovateľa vyplývajúce z čl. 12 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy. Totiž, 14. novembra 2003 už bola sťažovateľovi doručená výzva krajského súdu na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 8 504 Sk v lehote 20 dní s poučením, že ak poplatok v určenej lehote zaplatený nebude, súd konanie zastaví.

Z rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 150/01-127, 4 Obo 110/02 z 3. júla 2002 vyplýva, že najvyšší súd ako odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu č. k. 9 Cb 91/98-44 z 1. apríla 1999 a uznesenie krajského súdu č. k. 9 Cb 91/98-42 z 23. júna 1999, ktorými bola vo veci samej zamietnutá v celom rozsahu žaloba sťažovateľa proti žalovanej súdnej exekútorke o zaplatenie 106 378 Sk a sťažovateľovi uložené zaplatiť súdny poplatok zo žaloby. Vo vzťahu ku potvrdzujúcemu výroku o povinnosti zaplatiť súdny poplatok zo žaloby najvyšší súd uviedol, že uznesením krajského súdu č. k. 9 Cb 91/98-42 z 23. júna 1999 bolo sťažovateľovi uložené zaplatiť súdny poplatok za žalobu. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom namietal základ pre výpočet súdneho poplatku. Zároveň sťažovateľ požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov, v čom mu krajský súd nevyhovel a jeho uznesenie potvrdil najvyšší súd uznesením č. k. 4 Obo 50/2000-111 z 21. decembra 2000. Napriek tomu sťažovateľ zotrval na odvolaní proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok. Podľa názoru najvyššieho súdu bol poplatok vypočítaný krajským súdom správne.

Z dovolania sťažovateľa z 1. októbra 2002 smerujúceho proti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 150/01-127, 4 Obo 110/02 z 3. júla 2003 vyplýva, že smeruje tak proti výroku o potvrdení zamietnutia žaloby, ako aj proti výroku o potvrdení povinnosti zaplatiť súdny poplatok zo žaloby. Dovolanie voči výroku o potvrdení zamietnutia žaloby sa opiera o ustanovenie § 237 písm. f) OSP a dovolanie proti výroku o potvrdení povinnosti zaplatiť súdny poplatok zo žaloby sa opiera o ustanovenie § 237 písm. d) OSP.

Z návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov za podanie dovolania z 1. októbra 2002 vyplýva, že sťažovateľ nemôže súdny poplatok z dovolania uhradiť vzhľadom na viaceré neuhradené pohľadávky, v dôsledku ktorých je v druhotnej platobnej neschopnosti, pričom jediným zdrojom jeho príjmov je jeho starobný dôchodok. Zároveň sťažovateľ uvádza, že z obsahu podaného dovolania nevyplýva, aby pokračoval v spore so zjavnou bezúspešnosťou.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 9 Cb 91/98-172 zo 17. februára 2003 vyplýva, že krajský súd nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov za dovolacie konanie. Podľa názoru krajského súdu pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od povinnosti platiť súdne poplatky je potrebné starostlivo zvažovať, či o priznanie oslobodenia žiada občan alebo podnikateľ vo veci súvisiacej s výkonom jeho podnikateľskej činnosti. Pri žiadosti podnikateľa treba brať do úvahy, že aj vedenie obchodno-právnych sporov a s tým súvisiaci vznik poplatkovej povinnosti tvorí súčasť podnikateľského rizika, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou podnikateľskej činnosti. Nie je preto dostačujúce, ak podnikateľ oprie svoju žiadosť iba o momentálny nedostatok finančných prostriedkov, resp. o neúspech v podnikaní. Sťažovateľ nepredložil presvedčivé dôkazy o tom, že jeho pomery ako podnikateľa takéto oslobodenie odôvodňujú. Jeho súčasná situácia a postoje nasvedčujú, že aj napriek momentálnym finančným pomerom má záujem naďalej podnikat', pretože pravidelnými mesačnými finančnými čiastkami udržiava chod a existenciu firmy, ktorá doteraz nebola zrušená. Je preto zrejme, že predpokladá a očakáva zlepšenie svojich hospodárskych výsledkov. V opačnom prípade by zrejme nemal záujem pokračovať vo svojej podnikateľskej činnosti, ktorú podľa svojho tvrdenia udržiava v chode zo svojho jediného zdroja príjmov - starobného dôchodku. Pri rozhodovaní vzal krajský súd do úvahy

aj tú skutočnosť, že doterajší priebeh konania nasvedčuje tomu, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva sťažovateľa voči súdnej exekútorke.

Z odvolania sťažovateľa z 13. marca 2003 podaného proti uzneseniu krajského súdu č. k. 9 Cb 91/98-172 zo 17. februára 2003 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov za dovolanie vyplývajú nasledovné podstatné skutočnosti.

V kapitole I predkladá sťažovateľ argumenty, ktoré potvrdzujú skutočnosť, že jeho pomery odôvodňujú priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. V kapitole II predkladá sťažovateľ argumenty o tom, že pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné rozlišovať medzi účastníkom, ktorý nie je podnikateľom, a účastníkom - podnikateľským subjektom, lebo obe kategórie musia byť posudzované rovnako. V súvislosti so záverom krajského súdu, že v danom prípade ide zo strany sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva, poukazuje sťažovateľ na skutočnosť, že uzneseniu krajského súdu chýba v tomto smere akékoľvek odôvodnenie.

Z uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003 vyplýva, že najvyšší súd potvrdil uznesenie krajského súdu č. k. 9 Cb 91/98-172 zo 17. februára 2003.

Hoci podľa názoru krajského súdu nebolo možné priznať sťažovateľovi oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie predovšetkým preto, že jeho neschopnosť ako podnikateľa zaplatiť súdny poplatok je iba prechodného charakteru, a tiež preto, že ide o zrejme bezúspešné uplatnenie práva proti súdnej exekútorke, podľa právneho názoru najvyššieho súdu nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku je dané tým, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva, keďže podľa názoru najvyššieho súdu v danom prípade dovolanie nie je prípustné. Sťažovateľ odôvodnil prípustnosť dovolania poukazom na ustanovenie § 237 písm. d) a f) OSP. Uviedol, že v dôsledku nesprávneho postupu súdu nemohol doplniť svoje odvolanie ohľadne skutočnosti, v čom vidí nesprávnosť rozhodnutia, a uviesť nové skutočnosti a dôkazy, v dôsledku čoho odvolací súd konal na základe neúplného odvolania a nemohol prihliadnuť na všetky vady konania súdu I. stupňa.

Odvolačiemu súdu vyčítal, že v záverečnej časti konania odmietol výpoveď sťažovateľa k právnej stránke veci, čím zamedzil objasneniu otázky týkajúcej sa porušenia právnej povinnosti žalovanou exekútorkou. Prekážku právoplatne rozhodnutej veci namietal vo vzťahu k potvrdzujúcemu uzneseniu, a to v súvislosti s rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 50/2000.

Podané dovolanie smeruje jednak proti rozsudku a jednak proti uzneseniu krajského súdu. Prípustnosť dovolania v týchto veciach nemožno podľa názoru najvyššieho súdu vyvodiť ani z ustanovenia § 238, ale ani z ustanovenia § 239 OSP. Naproti tomu je prípustné dovolanie z niektorého z dôvodov uvedených v ustanovení § 237 OSP. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP mu bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, je potrebné posúdiť, či šlo o taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných Občianskym súdnym poriadkom za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Najvyšší súd v tejto súvislosti dospel k predbežnému záveru, že zo strany sťažovateľa zrejme nejde o úspešné bránenie práva, a preto uznesenie krajského súdu ako vecne správne potvrdil. Najvyšší súd zároveň podotýka, že týmto právnym názorom dovolací súd viazaný nie je.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo

etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Podľa § 138 ods. 1 prvej vety OSP na návrh môže predseda senátu priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Je potrebné uviesť, že potvrdzujúce uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je založené na závere, podľa ktorého pomery sťažovateľa ako podnikateľa neodôvodňujú priznanie poplatkového oslobodenia pre svoj prechodný charakter a pre skutočnosť, že sťažovateľ je podnikateľský subjekt. K tomuto záveru dospel krajský súd vo svojom uznesení č. k. 9 Cb 91/98-172 zo 17. februára 2003. Najvyšší súd sa s týmto záverom nestotožnil. Pokiaľ i napriek tomu považoval prvostupňové uznesenie za vecne správne, vychádzal z toho, že v prípade sťažovateľa ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. K tomuto záveru dospel analýzou o prípustnosti dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku, resp. uzneseniu. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu v danom prípade je dovolanie mysliteľné iba z niektorého z dôvodov uvedených v ustanovení § 237 OSP, čo napokon korešponduje aj s právnym názorom sťažovateľa, ktorý svoje dovolanie opieral o ustanovenie § 237 písm. d) a f) OSP. Najvyšší súd dospel pritom k predbežnému záveru, že žiadne dôvody dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 237 OSP nie sú dané. Keďže o samotnom dovolaní nie je príslušný rozhodovať odvolací senát najvyššieho súdu, ktorý rozhodoval ako súd II. stupňa o otázke oslobodenia od súdneho poplatku z dovolania, ale iný, dovolací senát najvyššieho súdu, odvolací senát najvyššieho súdu vyslovil aj to, že jeho predbežným právnym názorom dovolací senát viazaný nie je.

Keďže sťažovateľ založil sťažnosť v súvislosti s namietaným porušením čl. 12 ods. 2 ústavy na tej skutočnosti, že rozlišovaním medzi účastníkom konania, ktorý nie je podnikateľským subjektom, a účastníkom konania, ktorý ním je, došlo k diskriminácii sťažovateľa, je na prvý pohľad zřejmé, že k porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy nedošlo. Je tomu

tak preto, že k takémuto rozlišovaniu dospel iba krajský súd. Najvyšší súd v uznesení č. k. 4 Obo 63/2003-186 z 31. júla 2003 takto neargumentoval a vychádzal z tvrdenia sťažovateľa, podľa ktorého jeho majetkové pomery ako dôchodcu neumožňujú zaplatenie súdneho poplatku. Nep priznanie oslobodenia od súdneho poplatku založil na inej skutočnosti, a to na okolnosti, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy poukazuje ústavný súd na to, že k právoplatnému skončeniu dovolacieho konania príslušným rozhodnutím všeobecného súdu vrátane rozhodnutia o jeho zastavení v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku za dovolanie doteraz nedošlo. Napriek tomu sa sťažovateľ dovoláva ochrany svojich práv garantovaných v ústave sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Táto časť sťažnosti aj vzhľadom na požadovaný návrh na rozhodnutie však obsahuje také nedostatky, pre ktoré ju musel ústavný súd odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodov uvedených v tomto ustanovení.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorých zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02). Práve o takýto prípad ide vo vzťahu k začatému a v súčasnosti prebiehajúcemu dovolaciemu konaniu. Sťažovateľ má v občianskom súdnom konaní na ochranu svojich práv, ktorých porušenie namietal predmetnou sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom, účinné a dostupné prostriedky právnej nápravy. Jeho sťažnosť bola preto podaná predčasne, čo je okolnosť, ktorá vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci

z čl. 127 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2004